

ISSN 2311–9306

ЕКОНОМІЧНІ СТУДІЇ

НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ЖУРНАЛ

ECONOMICS STUDIES

1 (31) – 2021

Львів
2021

ЕКОНОМІЧНІ СТУДІЇ

Науково-практичний журнал

1 (31) квітень 2021

Засновник журналу:

Львівська економічна фундація

Про журнал:

Економічні студії
(Economics studies)

Періодичність виходу:

чотири рази на рік.

Мови видання:

українська, російська, англійська

ISSN: 2311–9306

Свідоцтво про реєстрацію ЗМІ:

КВ № 20515–10315

від 20 грудня 2013 р.

**Журнал включено до міжнародної
наукометричної бази Index Copernicus**

Адреса для листування:

Науково-практичний журнал

«Економічні студії»

а/с 341, м. Львів, 79000

www.lef.lviv.ua

info@lef.lviv.ua

Тел: +38 (063) 204 34 31

Науково-практичний журнал «Економічні студії»

присвячений актуальним проблемам розвитку сучасної економіки та пропонує своїм читачам розмаїття високоякісної інформації в галузі економічної науки.

Видання має тематичну спрямованість в межах таких наукових спеціальностей, як світове господарство і міжнародні економічні відносини; економіка та управління національним господарством; економіка та управління підприємствами; розвиток продуктивних сил та регіональна економіка; економіка природокористування; гроші, фінанси і кредит; демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика та інші галузі економічної науки.

Цільова аудиторія журналу: вчені, викладачі, докторанти, аспіранти, студенти, економісти, бухгалтери, державні службовці та всі, кого цікавить економічна тематика.

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен, географічних назв, назви підприємств, організацій, установ та за порушення прав інтелектуальної власності інших осіб несуть автори статей. Висловлені у цих статтях думки можуть не збігатися з точкою зору редакційної колегії і не покладають на неї ніяких зобов'язань. Передруки і переклади дозволяються лише за згодою автора та редакції журналу. Автори зберігають за собою всі авторські права і одночасно надають журналу право першої публікації, що дозволяє поширювати даний матеріал із зазначенням авторства та первинної публікації в даному журналі.

Редактор, коректор – Ю.С. Павленко

Комп'ютерна верстка – Ю.Г. Войтюк

Віддруковано:

Видавничий дім «Гельветика»

65101, Україна, м. Одеса, вул. Інглезі, 6/1

E-mail: mailbox@helvetica.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи

ДК № 6424 від 04.10.2018 р.

Підписано до друку 30.04.2021.

Формат 60х84/8. Папір офсетний.

Друк офсетний. Гарнітура Times New Roman.

Обл.-вид. арк. 14,01. Ум. друк. арк. 20,93.

Наклад 100 прим.

Замовлення № 0421/280.

ЗМІСТ

ЗОЛОТО, ЯК СТРАХОВКА ВІД КРИЗИ Батракова Т.І., Курдупа В.С.....	7
ОБЛІКОВО-НОРМАТИВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ КРИПТОВАЛЮТИ В УКРАЇНІ Батракова Т.І., Сисоєва П.К.	12
DEVELOPMENT OF CRYPTOCURRENCIES IN THE MODERN SYSTEM OF MONEY CIRCULATION Berestova Alyona, Vereshchahina Hanna.....	16
ПРАКТИКА ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ В УКРАЇНІ НА МАТЕРІАЛАХ ФІЛІЙ NESTLE В УКРАЇНІ Булик О.Б.....	19
ВПЛИВ СТРУКТУРИ УПРАВЛІННЯ АКЦІОНЕРНИМ ТОВАРИСТВОМ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ Велика О.Ю.....	24
ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ ТА ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНА КОНВЕРГЕНЦІЯ: СУТНІСТЬ ТА АНАЛІЗ ВЗАЄМОДІЇ Верстак А.В., Білоскурський Р.Р.....	29
РОЛЬ ЦЕНТРАЛІЗОВАНОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ Гвазава Н.Г.....	35
ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІЧНОГО ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ Голуб Н.О.....	40
«РОЗУМНІ МІСТА» У ПРОЦЕСАХ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ Діп І.Ю.....	44
МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІСТЮ НА БУДІВЕЛЬНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ Дорошенко В.М.....	50
НАПРЯМИ ПОДАТКОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ Єніна А.О., Островський Д.М.....	54
ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ МІЖНАРОДНОГО МАРКЕТИНГУ У ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ Єременко О.М., Ляшко І.І.....	61
ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОМІЖНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ БАНКУ ЗГІДНО МСФЗ: ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ Жидовська Н.М.....	64
СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ БІЗНЕС АНАЛІТИКИ Землякова О.Д., Буркіна Н.В.....	73
ЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ В УМОВАХ НОВИХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ Клименко І.С., Кривенко О.К.....	78
КОРПОРАТИВНА КУЛЬТУРА ЯК СКЛАДОВА УСПІШНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА Кривошеєва С.В., Клименко І.С.....	83
МЕТОДИ ОЦІНКИ ІМІДЖУ ПІДПРИЄМСТВ Лаврик І.Ф., Артемчук В.О., Разводовська В.О.....	86

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ АДИТИВНОГО ВИРОБНИЦТВА У СВІТІ ТА В УКРАЇНІ	
Лифар В.В.	89
СУЧАСНА ГІБРИДИЗАЦІЯ ТИПІВ СПОЖИВАЧІВ ПІД ВПЛИВОМ ПАНДЕМІЇ COVID-19	
Лю Ці	95
АНАЛІТИКА В УПРАВЛІННІ НАДХОДЖЕННЯМИ ДО МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ	
Мандра Н.Г., Лактіонова О.Ю., Десятський С.П.	98
INNOVATIVE ACTIVITIES IN HEALTHCARE (IN RELATION TO THE PUBLIC AND PRIVATE HEALTH SECTOR IN UKRAINE)	
Mekowulu Favour Chimdiogo, Nosova Tetyana	103
ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ЗОВНІШНІХ ТА ВНУТРІШНІХ ФАКТОРІВ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ МСП У МІСТІ ІВАНО-ФРАНКІВСЬК	
Мельничук І.В., Кишенюк Л.І.	107
ВПЛИВ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ НА СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ КОМПАНІЄЮ	
Побуринний П.В., Підгурська І.А.	113
ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЧНОГО ВИРОБНИЦТВА В УКРАЇНІ	
Прокопець Л.В., Швець Н.М.	118
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ FINTECH ДЛЯ НАСЕЛЕННЯ ТА БІЗНЕСУ	
Радченко Н.Г.	122
IMPROVING THE EFFICIENCY OF PRODUCT PROMOTION BY MEANS OF USING MODERN INFORMATION TECHNOLOGIES	
Rakitina Veronika, Vereshchahina Hanna	127
ФІНАНСОВІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД: ТЕОРЕТИКО-КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ ЗРІЗ	
Сидор І.П., Коваль С.Л.	130
ОСНОВНІ ЗАСОБИ ТА ЇХ КЛАСИФІКАЦІЯ В ДИСЕРТАЦІЙНИХ РОБОТАХ УКРАЇНСЬКИХ НАУКОВЦІВ: ОБЛІКОВИЙ АСПЕКТ	
Степаненко О.І.	137
ІДЕНТИФІКАЦІЯ ТА ОЦІНКА ДЕБІТОРСЬКОЇ ТА КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТЕЙ ДЛЯ ДИСКОНТУВАННЯ	
Фартушняк О.В., Пасенко Н.С.	146
СИСТЕМА ІНТЕРЕСІВ ПРАЦІВНИКІВ, ЇХ СПІЛЬНОСТЬ Й УЗГОДЖЕННЯ ЯК ОСНОВА ЕФЕКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	
Харчук О.Г., Бишевець Н.Г.	151
КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО АНАЛІЗУ ДИНАМІКИ АКТИВІВ В УМОВАХ ПОВЕДІНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ	
Хорошун В.В., Клопов І.О., Мержинський Є.К.	156
МАЛЫЙ БИЗНЕС В КОНТЕКСТЕ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ: МИРОВЫЕ ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ И ОПЫТ КИТАЯ	
Чжань Гохуа	161
ОРГАНІЗАЦІЯ ОБСЛУГОВУВАННЯ ІНОЗЕМНИХ ТУРИСТІВ В ЗАКЛАДАХ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА	
Янковська Г.В.	169
ГІБРИДНИЙ ФІНАНСОВИЙ КОНФЛІКТ ЯК ЗАГРОЗА ФІНАНСОВІЙ БЕЗПЕЦІ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ	
Яструбецька Л.С.	173

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ FINTECH ДЛЯ НАСЕЛЕННЯ ТА БІЗНЕСУ

FINTECH DEVELOPMENT PROSPECTS
FOR POPULATION AND BUSINESS**Радченко Н.Г.***кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Таврійського державного агротехнологічного університету
імені Дмитра Моторного***Radchenko Nataliia***Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Senior Lecturer at Department of Finance, Banking Affairs and Insurance
Dmytro Motornyi Tavria State Agrotechnological University*

Стаття розкриває актуальність та проблеми розвитку ринку FinTech, цифрових технологій, цифрової економіки в Україні, особливо в умовах карантину. Визначені основні напрями Стратегії розвитку фінтеху в Україні до 2025 року. Проаналізовано заходи, проведені для формування кешлес-економіки та очікувані результати від реалізації стратегії. Обґрунтовано напрями підвищення цифрової та фінансової грамотності населення як з боку Національного банку України, так і з боку інших суб'єктів, у тому числі, банків, закладів освіти. Визначені основні аспекти побудови сталої фінтех-екосистеми та напрями реформування, які найбільше потребують законодавчих змін. Проведено аналіз фінтех-рішень, що можуть бути використані бізнесом та населенням для вирішення різних фінансових питань.

Ключові слова: стратегія розвитку фінтеху, цифрова економіка, фінансові технології, кешлес-економіка, фінансова та цифрова грамотність, фінтех-екосистема.

Статья раскрывает актуальность и проблемы развития рынка FinTech, цифровых технологий, цифровой экономики в Украине, особенно в условиях карантина. Определены основные направления Стратегии развития Финтех в Украине до 2025 года. Проанализированы мероприятия, проводимые для формирования кешлес-экономики и ожидаемые результаты от реализации стратегии. Обоснованы направления повышения цифровой и финансовой грамотности населения как со стороны Национального банка Украины, так и со стороны других субъектов, в том числе, банков, учебных заведений. Определены основные аспекты построения устойчивой Финтех-экосистемы и направления реформирования, которые больше всего нуждаются в изменениях законодательства. Проведен анализ Финтех-решений, которые могут быть использованы бизнесом и населением для решения различных финансовых вопросов.

Ключевые слова: стратегия развития Финтех, цифровая экономика, финансовые технологии, кешлес-экономика, финансовая и цифровая грамотность, Финтех-экосистема.

The article reveals the relevance and problems of the development of the FinTech market, digital technologies, digital economy in Ukraine, especially in quarantine. The main directions of the Strategy of development of fintech in Ukraine till 2025 are defined. The measures taken for the formation of the cash economy and the expected results from the implementation of the strategy are analyzed. The directions of increase of digital and financial literacy of the population both from the National Bank of Ukraine and from other subjects, including, banks, educational institutions are substantiated. The main aspects of building a sustainable fintech ecosystem and the areas of reform that need the most legislative changes are identified. An analysis of fintech solutions that can be used by businesses and individuals to address various financial issues.

Keywords: fintech development strategy, digital economy, financial technologies, cash economy, financial and digital literacy, fintech ecosystem.

Постановка проблеми. Світова технологічна революція в галузі фінансів дісталася й Україні. Активний розвиток фінтех-індустрії обумовлений стрімким розповсюдженням електронної комерції, збільшенням кількості користувачів мобільних пристроїв, широким використанням платіжних сервісів та інших дистанційних послуг. Онлайн-транзакції, мобільні платежі, безконтактна оплата поступово змінюють платіжні звички населення та вітчизняних підприємств. Цей процес у найближчі роки

набиратиме все більших обертів й поширюватиметься в усіх сферах й ланках життя та бізнесу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблема цифрових технологій та розвитку ринку FinTech в Україні почала хвилювати науковців, фінансистів та фахівців ІТ – сфери не так давно, але досліджень з приводу її вирішення вже існує у достатній кількості. Так, Нагорний П.Д. у своїх дослідженнях розкриває етапи діджиталізації банківських процесів, достатність та співмірність їх з вимогами часу

та готовністю до них суспільства [1]. Кльоба Л.Г. та Добош Н.М. розкрили основні напрями діяльності вітчизняних фінтех-компаній та провели ґрунтовний аналіз розвитку ринку цифрових платежів в Україні та світі [2]. Перспективам розвитку Фінтех і банківського бізнесу в Україні у своїх дослідженнях приділяє увагу Стойко О.Я. Автор проаналізував недоліки та позитивні характерні риси діяльності банків та фінтех-компаній; значну увагу зосереджує на розвитку Р2Р і Р2В – кредитних платформ; наголошує на партнерстві між банками та фінтех-компаніями з метою збільшення кількості клієнтів та безпечності у використанні інноваційних послуг [3]. Безпалій Р.В. [4] приділив увагу визначенню сутності поняття фінансових технологій, визначив передумови та основні тренди фінтеху. Слід зазначити, що цифрова економіка розвивається дуже швидкими темпами, за короткий час з'являються нові фінансові технології, розкриваються нові перспективні напрями діяльності фінтех-компаній. Разом з цим, є й багато проблемних питань, які потребують вирішення, зокрема фінансова інклюзія та цифрова грамотність населення як необхідна передумова розвитку фінтеху в Україні.

Мета дослідження полягає у визначенні основних стратегічних напрямів розвитку ринку FinTech в Україні та перспектив його застосування для бізнесу та населення.

Виклад основного матеріалу. Розвиток ринку FinTech, цифрових технологій та платформ регуляторів, цифрової економіки – один із головних стратегічних напрямів розвитку фінансового сектору в Україні до 2025 року. Національний банк України та Міністерство цифрової трансформації ставлять собі за мету цифровізацію банківської системи України, розвиток доступних онлайн-послуг світового рівня, які відкриватимуть нові можливості як для банків, так і для клієнтів [5].

Незважаючи на значні темпи приросту фінансових технологій за останні роки, особливо в умовах карантину, український ринок фінтеху має багато невирішених питань: відсутність сталої фінтех-екосистеми; обмежена кількість діджитал-спеціалістів фінансового ринку; низький відсоток фінансової грамотності населення; недостатнє покриття країни широкосмуговим доступом до Інтернету, що заважає фінансовій інклюзії.

Вирішення цих питань стає можливим із запровадженням Стратегії розвитку фінтеху в Україні до 2025 року [6]. Основними напрямками зазначеної стратегії є:

- 1) розвинена кешлес-економіка;
- 2) високий рівень цифрової та фінансової грамотності;
- 3) стала фінтех-екосистема.

Розвиток кешлес-економіки передбачає підвищення доступності безготівкових операцій та зростання довіри до банків, а також розвиток інфраструктури для здійснення безготівкових операцій [6]. Слід зазначити, що для розвитку кешлес-економіки в Україні з боку НБУ вже було реалізовано багато різних заходів. Так, впроваджено СЕП-3; опрацьовані

основні етапи впровадження цілодобової роботи СЕП та визначені принципи роботи цієї системи за розширеним регламентом; імплементовано стандарт ISO 13616 – міжнародний номер банківського рахунку (IBAN); розпочато роботи з упровадження в безготівкових розрахунках в Україні міжнародного стандарту ISO 20022 і відповідно – створення нового покоління СЕП (СЕП-4); впроваджено Систему BankID НБУ як один з інструментів ідентифікації для дистанційного відкриття рахунків фізичних осіб; затверджений порядок використання QR-кодів для переказу коштів, зокрема для оплати товарів, робіт і послуг з використанням електронних платіжних засобів [5].

Успішна реалізація стратегії у напрямку розвинутої кешлес-економіки забезпечить співвідношення готівки до ВВП на рівні не більше 7,5%; співвідношення безготівкових карткових операцій не нижче 85% по відношенню до загальної кількості транзакцій; широке запровадження цифрових грошей; зниження вартості РРО для малих суб'єктів підприємництва; розширення регламенту роботи СЕП [6].

За даними Національного банку України, загальна кількість операцій (безготівкових та отримання готівки) з використанням платіжних карток, емітованих українськими банками, в першому кварталі 2020 року становила 1385,3 млн шт., а їх сума – 920,5 млрд грн. Порівняно з аналогічним періодом 2019 року кількість зазначених операцій зросла на 24,5%, а сума – на 15,6%. За кількістю та сумою в першому кварталі 2020 року переважали саме безготівкові операції. Так, кількість безготівкових операцій становила 1 183,2 млн шт. (85,4% усіх операцій), а сума – 503 млрд грн. або 54,6% від суми усіх операцій із картками (торік, за підсумками першого кварталу, показник становив 49,7%) [7].

З метою підвищення цифрової та фінансової грамотності Національним банком України передбачено відкриття освітньо-інформаційних центрів, розробка освітніх курсів з цифрової грамотності у фінансовій сфері; стимулювання розвитку кооперацій між фінансовим сектором та академічною сферою; розробка рамки компетентностей з цифрової фінансової грамотності для дітей та молоді, у розрізі вікових груп від 5 до 18 років [6].

Слід зазначити, що в напрямку цифрової та фінансової грамотності населення, вже зроблені перші кроки. Міністерство цифрової трансформації України спільно з Національним банком та АТ «Ощадбанк» презентували новий освітній серіал на платформі Дія. Цифрова освіта – «Дружні цифрові фінанси». Освітній серіал допоможе сформувати сімейний бюджет, навчить розрізняти дебетову та кредитну картки, ознайомить з особливостями кредитів і депозитів тощо [8]. З метою фінансової інклюзії та підвищення фінансової грамотності дітей та молоді, щорічно Національний банк України спільно з проектом USAID «Трансформація фінансового сектору» та Міністерством освіти і науки України залучають до міжнародної інформаційної кампанії з фінансової обізнаності Global Money Week (Всесвітній тиждень

грошей) школярів та студентів [7]. Нещодавно, під час конференції «Online Banking – час інновацій» дійшли до висновку, що до заходів для підвищення фінансової грамотності різних верств населення повинні обов'язково приєднуватись й банки та інші фінансові установи, які, в першу чергу, зацікавлені у збільшенні потенційного обсягу користувачів [9].

Третій напрям Стратегії розвитку фінтеху в Україні до 2025 року – побудова сталої фінтех-екосистеми. Під Фінтех-екосистемою, на думку фінансового експерта Олени Соседки, слід розуміти набір інструментів, що дозволяє бізнесу оперативнo створювати інноваційні та фінансові продукти і послуги для споживача з включенням онлайн-платежів [10]. Реалізація зазначеного напрямку можлива завдяки розвитку відкритої архітектури фінансового ринку; посилення інвестиційного потенціалу та ступеня розвитку ринку фінтеху; інтеграції фінтех-екосистеми у світовий простір та стимулювання діджиталізації фінансового сектору.

Слід зазначити, що Національний банк України вже приєднався до Глобальної мережі фінансових інновацій (Global financial innovation network, GFIN) [11]. Членство в мережі надасть Національному банку такі переваги:

- залученість до обміну досвідом, інформацією та аналітичними звітами між регуляторами різних країн світу;
- експертна допомога у побудові регуляторної «пісочниці» відповідно до кращих світових практик;
- вивчення інноваційних рішень для повноцінного розуміння ймовірних ризиків, сучасних підходів та методології регулювання фінтех-ринку.

Для успішного розвитку фінтех-сектору в Україні необхідні законодавчі зміни, що стосуються наступних напрямів: віддалена ідентифікація; друга платіжна директива ЄС (PSD2); електронні гроші; запровадження ліцензування Payment Initiation Services (послуги з ініціювання платежу) та Account Information Services (послуги з надання інформації про стан рахунку); розробка правил та стандартів для заходів кібербезпеки [6].

На сьогоднішній день в Україні найбільш популярним напрямком є мобільні платежі і мобільні гаманці. Понад 100 компаній пропонують свої послуги не тільки на внутрішньому ринку, але ще і на міжнародному. Якщо подивитися на FinTech України в цифрах, можна відразу зрозуміти в якому напрямку рухається країна:

- 42,2 млн населення;
- 4 місце за кількістю безконтактних платежів в світі;
- 79,5% – платіжних терміналів, що підтримують безконтактну оплату;
- 63% – постійно використовують інтернет;
- 45% – населення користується смартфонами;
- 4% – ВВП становить IT-індустрія [12].

Переважає кількість фінтех-компаній зосереджена у Києві (82% компаній). У регіонах найкращі перспективи розвитку фінтеху мають Дніпро, Харків, Львів та Одеса. Більшість фінтех-компаній

зосереджена на обслуговуванні бізнесу (МСП та великих компаній – по 37% відповідно) і лише 21% працює на масовий сегмент фізичних осіб. Серед банківських установ найактивнішими щодо впровадження фінтех-рішень є ПАТ КБ «Приватбанк», АТ «Райффайзен Банк Аваль», АТ «УкрСиббанк», АТ «Ощадбанк».

Серед фінтех-рішень, якими користуються найчастіше, особливо малі суб'єкти підприємництва, варто відзначити наступні [13–16]:

1. Онлайн-онбординг, відкриття рахунків та здійснення транзакцій онлайн стають можливими завдяки веб-інтерфейсу Приват24 для бізнесу від ПАТ КБ «Приватбанк». АТ «УкрСиббанк» повністю перейшов на власний оновлений інтернет-банкінг UkrSibBusiness, який дозволяє управляти своїми рахунками повністю онлайн. РБА від АТ «Райффайзен Банк Аваль» активно впроваджує та розвиває процедури віддаленої верифікації у рамках нового процесу цифрового онбордингу клієнтів.

2. Для ведення звітності та оплати податків онлайн широко застосовуються «Електронний документообіг», «Електронна звітність», «Регулярні платежі» від ПАТ КБ «Приватбанк». Через чат-бот Raiffeisen Business можна подавати податкову звітність та отримувати нагадування щодо необхідності надати черговий звіт. На платформі Portmone.com можна сплатити практично усі можливі платежі, у тому числі й податки та збори.

3. Для ведення торгівельної діяльності зручним рішенням є налаштування торгового-, інтернет- та мобільного еквайрингу. Для торгового та мобільного еквайрингу застосовують POS-термінали та mPOS-термінали. Інтернет-еквайрінг можуть використовувати користувачі віртуальних банківських карт або електронних гаманців. Слід зазначити, що ринок торгового та мобільного еквайрингу зайнятий банками, а інтернет-еквайрінг розвивають провайдери – LigPay, Portmone.com, UAPAY, Interkassa, MOSST, Fondy та інші.

4. Онлайн-кредитування – найбільш ризикований вид послуг для банків, оскільки процес прийняття рішення ускладнюється відсутністю достатньої інформації для оцінки позичальника та виміру потенційного кредитного ризику. Але вже з'явилися перші фінтех-рішення, які дозволяють суб'єктам малого підприємництва та населенню отримувати кредити онлайн.

Так, для виробників аграрної продукції була розроблена та запроваджена онлайн-платформа AgroApp – fintech-стартап, сервіс, який автоматизує і прискорює процес оформлення кредиту для агробізнесу. Це платформа, яка систематизувала партнерські програми між дистриб'юторами і банками. На одній AgTech-платформі представлені банки з пропозиціями для аграріїв, виробники і постачальники продукції, техніки та послуг для агробізнесу.

Процес роботи платформи передбачає наступні етапи:

1) заповнення заявки на отримання кредиту на платформі AgroApp («АгроАпп»), вказівка коду ЄДРПОУ;

2) вибір постачальника / виробника продукції (якщо немає, то відразу вибирається банк);

3) вказівка бажаної суми кредиту;

4) вибору банку самостійно, або вибір серед декількох пропозицій банків найвигіднішого;

5) банк вивчає інформацію про підприємство з у відкритих джерел, що прискорює процес узгодження кредитного ліміту - максимум 2 робочих дня;

6) надання банку необхідних документів, отримання протягом 14 днів грошових коштів для придбання товару у постачальника / виробника;

7) заявку можна направити за допомогою чат-бота в Telegram [17].

На сайті надані пропозиції від банків для клієнтів компаній «Кроп Майстер Дистрибьюшн», UKRAVIT, «Інституту здоров'я рослин», «НІКА-Агротрейд».

Іншим фінтех-рішенням для аграрних підприємств є продукт компанії AgriAnalytica – це комунікаційна платформа для учасників українського агроринку, чіє основне завдання сьогодні полягає у спрощенні доступу агровиробників до фінансування [18]. Онлайн-платформа компанії “Кабінет аграрія” об’єднує в єдину екосистему з аграріями фінансові інститути, постачальників, покупців, консультантів, інвесторів, міжнародні донорські проекти і страхові компанії.

AgriAnalytica створила три продукти, що допомагають клієнтові комунікувати із зовнішніми інвесторами:

- Agri: Бухгалтерія;
- Agri: Бізнес-план;
- Фармменеджмент (як додаток для Agri: Бухгалтерія).

Agri: Бухгалтерія забезпечує просте ведення бухгалтерського обліку і не вимагає від клієнта фінансових знань. Завдяки онлайн-взаємодії за допомогою консультантів і експертів фермер може вести як спрощений, так і звичайний фінансовий облік.

Agri: Бізнес-план важливий при складанні заявки на фінансування. Це рішення покликане допомогти фермеру сформулювати виробничу програму, підкріпити її розрахунками і отримати конкурентну перевагу перед іншими аграріями, які звертаються за кредитуванням.

Фармменеджмент дозволяє клієнтам із середнім земельним банком контролювати використання ресурсів агропідприємства.

Ці три продукти містять всі необхідні інструменти для контрольованого управління агробізнесом і залучення фінансування.

Поряд з цим, для банків розроблено продукт “Кредитний аналіз”, що складається з двох частин – “Експрес-аналіз”, “Повний кредитний аналіз” (із коефіцієнтами, класами і резервами кредитного комітету компанії).

Завдяки спрощеній процедурі підготовка експрес-аналізу становить лише одну хвилину. Фермеру достатньо ввести свій особистий код і обрати продукт, що його зацікавив. Система самостійно верифікує фермера і підтягує необхідну інформацію

з усіх відкритих реєстрів. Всі дані направляються до банку одночасно із заявою клієнта.

Кредитний аналіз відбувається близько 15 хвилин. Це наступний крок, який допомагає банку проаналізувати діяльність аграрія і ухвалити рішення щодо фінансування. Фермер надає додаткову інформацію, яку система використовує для складання повноцінного звіту. Вказуються результати фінансової діяльності за останні три роки з розшифрованою бюджетів, рухом фінансових потоків і іншими фінансовими індикаторами, які на 80% дозволяють банку ухвалити попереднє рішення з кредитування клієнта. Подібний аналіз замінює внутрішній банківський аналіз клієнта, але у банку він зазвичай триває довше.

Екосистема, створена спеціалістами AgriAnalytica, дозволяє банку, що йде шляхом ІТ-залучення клієнтів, замість створення власного рішення інтегруватися з платформою і одночасно донести свою пропозицію до всіх учасників. Сьогодні на платформі зареєстровано і розміщують свої пропозиції з фінансування 26 банків, 7 кредитних спілок та фінансові програми всіх провідних постачальників і покупців сільськогосподарської продукції [18].

З метою підвищення рівня обізнаності населення з питань кредитування медіа-ресурс з фінансової грамотності ЛІГА. Money за підтримки Проекту USAID «Трансформація фінансового сектору» презентував перший в Україні інструмент порівняння кредитів на основі реальної річної ставки – кредитометр. За допомогою кредитометру можна обрати який саме вид кредиту потрібен клієнту. Тут доступні для порівняння та замовлення кредити на житло, авто, особисті цілі та кредитні картки. Партнерами ЛІГА. Money є: ОТП Банк; Правекс Банк; Райффайзен Банк Аваль; ТАСкомбанк; УкрСиббанк; Креді Агріколь Банк; Форвард Банк; Акордбанк; Банк інвестицій та заощаджень [19].

Висновки. Розвиток та активне використання фінтех-рішень безумовно матиме позитивний ефект – у зниженні вартості та швидкості проведення безготівкових розрахунків; зменшенні необхідності відвідування фінансових установ для управління власними фінансами та проведення операцій з кредитами; підвищенні якості наданих фінансових послуг, внаслідок посилення конкуренції на фінансовому ринку тощо. Але, під час формування цифрової економіки не варто забувати про те, що її центром, перш за все виступає клієнт – людина зі своїми потребами та почуттями, оцінити які цифрові технології, на жаль, не в змозі. Заступник голови правління АТ Райффайзен Банк Аваль Енкелейд Зотай [20] наголошував на тому, що найуспішнішим є поєднання фізичної присутності та потужних цифрових можливостей, які разом є запорукою хороших результатів. Зв'язок з клієнтом означає розуміння больових точок, впровадження інновацій та створення нових продуктів, орієнтованих на його рішення. Отже, розуміння потреб клієнтів, ефективні комунікації з клієнтами – запорука успішної реалізації стратегії розвитку ринку Фінтеху в Україні.

Література:

1. Нагорний П.Д. Розвиток фінтеху в Україні: перспективи з погляду на тенденції регулятора. *Економічні науки. Вісник Хмельницького національного університету*. 2020. № 2(280). С. 194–199. URL: <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2021/01/37-1.pdf> (дата звернення: 16.04.2021). DOI: <https://www.doi.org/10.31891/2307-5740-2020-280-2-35>.
2. Кльоба Л.Г., Добош Н.М., Сорока О.П. Впровадження фінансових технологій – стратегічний напрям розвитку банків. *Ефективна економіка*. 2020. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8479> (дата звернення: 16.04.2021). DOI: 10.32702/2307-2105-2020.12.128.
3. Стойко О.Я. Перспективи розвитку фінтех- і банківського бізнесу в Україні. Фінанси та банківська справа. *Проблеми економіки*. 2020. № 2(44). С. 356–364. URL: <http://oaji.net/articles/2020/728-1597747267.pdf> (дата звернення: 16.04.2021).
4. Безпалый Р.В. Фінтех-інновації: передумови становлення та сучасні тенденції. *Економічна наука. Інвестиції. Практика та досвід*. 2021. № 2. С. 44–49. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/2_2021/9.pdf (дата звернення: 16.04.2021). DOI: 10.32702/2306-6814.2021.2.44.
5. Стратегія розвитку фінансового сектору України до 2025 року. URL: <https://bank.gov.ua/ua/files/eMbmHjDsYNINdsE> (дата звернення: 16.04.2021).
6. Стратегія розвитку фінтеху в Україні до 2025 року. URL: <https://bank.gov.ua/ua/about/develop-strategy/fintech2025> (дата звернення: 16.04.2021).
7. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/payments> (дата звернення: 16.04.2021).
8. В Україні запустили новий освітній серіал «Дружні цифрові фінанси». URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/v-ukrayini-zapustili-noviy-osvitniy-serial-drujni-tsifrovi-finansi> (дата звернення: 16.04.2021).
9. Колодязний Р. Фінтех-стратегія 2020–2025. Чого очікувати гравцям українського ринку від НБУ. URL: <https://nv.ua/ukr/biz/experts/finteh-strategiya-2020-2025-shcho-planuye-nbu-ocinka-strategiji-novini-ukrajini-50118884.html> (дата звернення: 16.04.2021).
10. Олена Соседка розповіла про першу відкриту фінтех екосистему в Україні. URL: <https://ua.interfax.com.ua/news/press-release/707840.html> (дата звернення: 16.04.2021).
11. Національний банк приєднався до Глобальної мережі фінансових інновацій. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/natsionalniy-bank-priyednavsya-do-globalnoyi-mereji-finansovih-innovatsiy> (дата звернення: 16.04.2021).
12. Діденко Сергій. Цифровізоване майбутнє: розвиток глобального та українського фінтех-ринку. URL: <https://ua.news.ua/tsyfrovizovannoe-budushhee-razvytye-globalnogo-y-ukrainskogo-fynteh-rynka/> (дата звернення: 16.04.2021).
13. Фінтех на службі у МСП. URL: <https://business.diaa.gov.ua/cases/tehnologii/finteh-na-sluzbi-u-msp> (дата звернення: 16.04.2021).
14. Офіційний сайт Portmone.com. URL: <https://www.portmone.com.ua/r3/uk/company> (дата звернення: 16.04.2021).
15. Офіційний сайт ПАТ КБ «Приватбанк». URL: <https://privatbank.ua/> (дата звернення: 16.04.2021).
16. Офіційний сайт АТ «УкрСиббанк». URL: <https://my.ukrsibbank.com/ua/personal/> (дата звернення: 16.04.2021).
17. Кредит онлайн на посівну для аграріїв – швидко й дешево. URL: <https://www.agronom.com.ua/kredyt-onlajn-na-posivnu-dlya-agrariyiv-shvydko-i-deshevo/> (дата звернення: 16.04.2021).
18. Платформа AgriAnalytica спрощує доступ фермерів до фінансування. URL: <https://aggeek.net/ru-blog/platforma-agrianalytica-sproschue-dostup-fermeriv-do-finansuvannya> (дата звернення: 16.04.2021).
19. Коли потрібно обрати кредит, перевіряйте його на ЛІГА.Моні. URL: https://buh.ligazakon.net/news/200004_koli-potrбно-obrati-kredit-perevryayte-yogo-na-ligamoney (дата звернення: 16.04.2021).
20. Диджитал важен, но одна только цифровизация не может сделать клиента счастливым. URL: <https://biz.liga.net/fintech/it/article/didjital-vajliviy-ale-sama-lishe-tsifrovizatsiya-ne-moje-zrobiti-klienta-schaslivim> (дата звернення: 16.04.2021).